

Xhevat UKSHINI

REAGIMI RACIST I BEOGRADIT NDAJ DEMONSTRATAVE TË VITIT 1981

«Fjalët mund të jenë si doza të vogla të arsenikut: Ato gëlltiten pa u vënë re, duket se nuk kanë asnjë efekt dhe pas një kohe ndihet efekti i tyre helmues». Kështu shkruan filologu gjerman Victor Klempërer në vitin 1947, pak kohë pas përfundimit të LDB-së, pas përvojës së tmerrshme që kaloi Evropa nga kjo katastrofë e madhe morale të njerëzimit.

Me këto fjalë mund të përshkruhet më së miri situata që u krijua pas demonstratave të 11 marsit 1981 në raportet shqiptaro-serbe. Në fakt propaganda serbe përherë kishte qenë e tillë në raport me shqiptarët, që nga koha e Garashaninit e këtej, por kjo propagandë antishqiptare u intensifikua dhe u bë më agresive pas vitit 1981 falë zhvillimit të mediave dhe rritjes së hapësirës së komunikimit publik në shoqëritë bashkëkohore. Përmes medias mund të manipulohej jo vetëm publiku i brendshëm, por edhe ai i jashtëm.

Tani që shteti serb kishte një shkak për t'u hedhur në sulm mbi shqiptarët, ishte e pritshme se do ta bënte këtë gjë me të gjitha mjetet që kishte në dispozicion, kështu që makineria propagandistike serbe i ndezi të gjithë motorët të saj për të asgjësuar medialisht

lëvizjen kombëtare shqiptare. Kërkesat politike të studentëve shqiptarë ishin aq bindëse e të arsyeshme, sa që elitat serbe u ndodhën para një sfide të madhe. Ata e dinin se do të kishin vështirësi të mëdha me botën demokratike, me Perëndimin dhe vlerat e tij, madje nuk do ta kishte lehtë edhe brenda Jugosllavisë, në disa republika refuzohej politika hegjemoniste serbe haptazi. Këto republika vetë e vuanin unitarizmin serb, kështu që atje kërkesat shqiptare për një status të ri politik e kushtetues brenda Federatës jugosllave do të mirëpritej, fillimisht ndoshta me njëfarë ngurrimi, por me kalimin e kohës kërkesat shqiptare, për hir edhe të përfitimeve nacionale që do të rezultonin nga reforma e kushtetutës së Jugosllavisë, do të shikoheshin me simpati e në fund do të mbështeteshin hapur.

Kjo do ta sillte Serbinë, në njërën anë, në një pozitë të keqe politike brenda federatës. Në këtë atmosferë, në anën tjetër, vetë opinionin publik në Serbi dalëngadalë do të kthehej kundër elitave shtetërore serbe. Ndaj serbët si popullsi duhej të mobilizoheshin në ndeshjen e madhe që pritej me shqiptarët, ndaj dhe hapësira politika dhe mediale duhej zotëruar plotësisht. Fitoret serbe në të kaluarën nuk kishin qenë thjesht ushtarake, ato në rend të parë kishin qenë politike dhe propagandistike. Serbia në fillim të shekullit XX ishte rreshtuar mirë politikisht në planin ndërkombëtar, kështu që kishte ardhur koha për vjeljen e frutave të politikës së saj dinake ndaj fqinjëve të saj, në radhë të parë ndaj shqiptarëve. Dhe kështu kishte ndodhur.

Fundin e LPB Serbia e pret në kampin e fitimtarëve. Ajo u shpërblye territorialisht ashtu siç i përkiste një shteti që kishte qenë pjesë e një koalicioni të fuqive të mëdha, i Antantës. Si shpërblim Serbia mori pothuajse gjysmën e territoreve shqiptare. Tani, mbi gjysmëshekulli më vonë, kur Jugosllavia kishte dështuar si projekt politik dhe moral tek popujt vëllezër sllavë, shqiptarët kishin dalë me projektin e tyre kombëtar për shkëputje të lidhjeve shtetërore me Serbinë, fillimisht përmes konstituimit të republikës në kuadër të Jugosllavisë, dhe pastaj, pas shpërbërjes saj, daljen nga çfarëdo lidhjeje me Serbinë apo ndonjë formacion shtetëror tjetër sllav.

Parulla «Jemi shqiptarë, nuk jemi jugosllavë» e shpalos më së miri programin tonë politik kombëtar që distancohej nga çdo projekt që përfshinte shqiptarët në projekte shtetërore jashtë Shqipërisë.

Shqiptarët dhe atdheu i tyre ishte ndarë. Bashkimi i tyre nën një çati shtetërore shihej si imperativ historik.

Studiuesi i racizmit Egon Flaig shkruan se racizmi në thelb s'ka asgjë të bëjë me racizmin që bazohet në ngjyrën e lëkurës. Ai si fenomen shkon shumë më thellë se fenomenotipia lëkurore. Kështu studiuesi francez Claude Lévi-Strauss në vitin 1988, pra në një kohë që kronologjikisht i përket kohës për të cilin flasim këtu, shkruan se

«racizmi përbën një doktrinë precize, e cila mund të përmblihet në katër pika: një, ekziston një korrelacion mes trashëgimisë gjenetike, në njërën anë, dhe aftësive intelektuale dhe dispozitave morale, nga ana tjetër. Dy, kjo trashëgimi, prej të cilës varen aftësitë intelektuale dhe predispozitat morale, është e përbashkët me të gjithë anëtarët që bëjnë pjesë në një grupi të caktuar njerëzor. Tre, këto grupime quhen 'raca' dhe mund të klerarkizohen sipas trashëgimisë gjenetike. Këto diferenca gjenetike iu japin të drejtë të ashtuquajturave 'raca' superiore për t'i sunduar racat e tjera, për t'i eksploatuar, eventualisht edhe për t'i asgjësuar ato».

Nëse e shqyrtojmë me kujdes reagimin e Beogradit ndaj demonstratave të vitit 1981, atëherë nuk e kemi të vështirë të shihet se të gjitha këto elemente që i përmend Claud Levi-Strauss në përkufizimin e racizmit i gjejmë në këtë reagim plotë urrejtje dhe mllef.

Në fillim të shek. XX, Vladan Gjorgjeviq, kryeministër i Serbisë, boton një libër për shqiptarët dhe atë e boton në serbisht dhe në shumë gjuhë botërore, edhe në gjermanisht. Në këtë libër ai argumenton hapur si racist. Ai kërkon jo vetëm të drejtën për shfarosjen e shqiptarëve, por edhe ndihmë nga fuqitë e mëdha për realizimin e këtij projekti me interes për gjithë kontinentin. Në fund të këtij shekulli më nuk mund të dilej hapur si racist.

Kështu, Akademia Serbe e Shkencave dhe e Arteve organizoi qysh në vitin 1981 simpoziumin shkencor «Iliri i albanci» (Ilirët dhe shqiptarë). «Shkenca» serbe e historiografisë në fokus kishte kontestimin i autoktonisë me «fakte» historike. Shqiptarët, sipas historianëve serbë, s'kanë asgjë të përbashkët me ilirët. Ilirët, sipas tyre, nuk janë paraardhësit e shqiptarëve. Shqiptarët shfaqen në këto anë tek në shekullin XI. Si element etnik u bënë faktor gjatë sundimit turk, sepse u bënë shërbëtorë të pushtuesit nga Azia.

Kontestimi i origjinës ilire ishte një ambicie raciste e historiografisë serbe, por një ambicie e maskuar si hulumtim shkencor. Ky forum «shkencor» përbën një lloj kontinuiteti me elaboratet për shpërnguljen dhe dëbimin e shqiptarëve, të cilat ishin brenda logjikës raciste të së drejtës së racës superiore, dmth. e «nebeski narodit», popullit hyjnor serb, për të shfarosur një popull inferior në çdo aspekt. Këtë të drejtë, tani në emër të shkencës së historiografisë, elita serbe e kërkon në kohët moderne me konstruksionet e saj teorikë, të farkuar me pseudofakte.

Historiografia mobilizohet për t'i shërbyer një politike që çoi në dëbimin e mbi një milioni shqiptarëve nga vatrat e tyre stërgjyshore në pranverën e vitit 1999. Por, doktrinat raciste serbe u dënua nga aleanca më e madhe në botë, nga NATO-ja.

Nëntë vite më vonë Kosova shpallet shtet i pavarur dhe sovran.